

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۹۰

پایه :	۴	موضوع :	قرآن ۴
تاریخ :	۹۰/۳/۲۴	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: برگزیده تفسیر نمونه، جلد سوم، سوره‌های مریم - طه - انبیاء - مؤمنون - لقمان

لطفاً فقط به ۸ سوال پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (هر سؤال ۲ نمره)

* «قَالَ رَبِّ اُنِّیْ یَکُوْنُ لِیْ غُلَامٌ وَكَانَتْ اِمْرَاَتِیْ عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْکِبَرِ عِتِیًّا»

۱. أ. «عاقِر» و «عتی» را ترجمه کنید. ب. چرا به زنان نازا «عاقِر» می گویند؟ ۷۵

أ. «عاقِر» از «عقر» به معنی ریشه یا حسب است. «عتی» به معنی کسی است که بر اثر طول زمان اندامش خشکیده، همان حالتی که در سنین بالا برای انسان پدید می آید.

ب. بدان سبب به زنان نازا «عاقِر» می گویند که کارشان از نظر فرزنددار شدن به پایان رسیده، یا تولد فرزند در آنها محبوس شده است.

۲. چهار مورد از مواهبی را نام ببرید که خداوند به حضرت موسی(ع) مرحمت کرده و در سوره مریم آمده است. ۹
إله ۱. کان مخلصاً. ۲. وکان رسولاً نبیاً. ۳. ونادیناه من جانب الطور الایمن. ۴. وقربناه نجیاً. ۵. ووهبنا له من رحمتنا أخاه هارون نبیاً.

* «یَوْمَ نَخْشِرُ الْمُتَّقِیْنَ اِلَی الْرَّحْمَنِ وَفْدًا» ۱۰۰

۳. روایت امام صادق(ع) در مورد تفسیر آیه فوق را بنویسید.

امام صادق(ع) می فرماید: علی(ع) تفسیر این آیه را از پیامبر(ص) جویا شد، حضرت فرمود: ای علی! «وفد» به کسانی می گویند که سوار بر مرکبند. کسانی که تقوا و پرهیزکاری را پیشه ساخته اند، خدا آنها را دوست داشت و آنان را مخصوص خود گردانید، و از اعمالشان خشنود شد و نام «متقین» بر آنها نهاد.

* «لَهُ مَا فِی السَّمَاوَاتِ وَمَا فِی الْأَرْضِ وَمَا بَیْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرِی» طه: ۶ ۱۰۷

۴. «ثری» را ترجمه کرده، وجه تسمیه آن را بنویسید.

«ثری» به معنی خاک مرطوب است. از آنجا که فقط قشر روی زمین بر اثر تابش خورشید و وزش باد خشک می شود و طبقه زیرین اغلب مرطوب است به آن «ثری» گفته می شود. پس «ما تحت الثری» به معنی اعماق زمین و جوف آن است که همه آنها مملوک خالق عالم هستی اند.

صَبَانَ أَفْ* «رَجَع» سِفَا قَالَ یَا قَوْمِ اَلَمْ یَعِدْکُمْ رَبُّکُمْ وَعَدًا حَسَنًا طه: ۸۶ ۱۳۳

۵. سه احتمال در «وعده حسن» در آیه فوق را بنویسید.

۱. وعده ای بود که در زمینه نزول تورات و بیان احکام آسمانی در آن به بنی اسرائیل داده شده بود.

۲. وعده نجات و پیروزی بر فرعونیان و وارث حکومت زمین شدن.

۳. وعده مغفرت و آمرزش برای کسانی که توبه کنند.

* «اَقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ» انبیا: ۱

۶. أ. وجه تعبیر به غفلت و اعراض را بنویسید. ب. مقصود از نزدیک شدن حساب و قیامت چیست؟ ۱۵۲

أ. ممکن است از این نظر باشد که آنها از نزدیکی حساب غافل هستند و این غفلت سبب می‌شود که از آیات حق رویگردان شوند.
ب. مقصود آن است که باقیمانده دنیا در برابر آنچه گذشته کم است، به همین دلیل رستخیز نزدیک خواهد بود [نزدیک نسبی]

* «وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالذِّهْنِ وَصِبْغٍ لِلْكَالِينَ» مؤمنون: ۲۰ ۲۴۷

۷. مقصود از «طور سیناء» و «صبغ» در آیه فوق چیست؟ توضیح دهید.

طور سینا: یا اشاره به کوه طور است که در صحرای سینا قرار دارد و یا جنبه توضیحی دارد و به معنی کوه پردرخت یا کوه زیباست چون طور به معنی کوه و «سینا» به معنی پربرکت، زیبا و مشجر است.
صبغ: در اصل به معنی رنگ است ولی از آنجا که انسان به هنگام غذا خوردن معمولاً نان خود را با خورشی که می‌خورد رنگین می‌کند، به انواع نان‌خورشها «صبغ» گفته می‌شود.

* «فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ» مؤمنون: ۱۰۱

۸. دو حادثه از وقایع قیامت را که در آیه فوق به آن اشاره شده، به صورت کامل توضیح دهید. ۲۷۱

۱. از کار افتادن نسب‌ها؛ چون رابطه خویشاوندی و قبیله‌ای که حاکم بر نظام زندگی مردم این جهان است سبب می‌شود که افراد مجرم از بسیاری از مجازات‌ها فرار کنند اما در قیامت انسان است و اعمالش و هیچ کس نمی‌تواند حتی از برادر و فرزند و پدر خود دفاع کند، یا مجازات او را به جان بخرد. ۲. آنها چنان در وحشت فرو می‌روند که از شدت ترس حساب و کیفر الهی به هیچ وجه از حال یکدیگر نمی‌پرسند.

* «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ» لقمان: ۶

۹. عبارت «لهو الحديث» و «ليضل عن سبيل الله» را تفسیر کنید. ۵۶۱

«لهو الحديث» مفهوم وسیعی دارد که هر سخن یا آهنگ سرگرم کننده و غفلت‌زا را که باعث کشاندن انسان به بیهودگی یا گمراهی می‌شود در بر می‌گیرد خواه از قبیل غنا و الحان و آهنگ‌های شهوت‌انگیز و هوس‌آلود باشد و خواه سخنانی که نه از طریق آهنگ بلکه از طریق محتوا انسان را به بیهودگی و فساد سوق می‌دهد.

«ليضل عن سبيل الله» نیز مفهوم وسیعی دارد که هم گمراه کردن اعتقادی را شامل می‌شود و هم منحرف ساختن اخلاقی را.

		مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه		پسده تالی	
امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۹۱		معاونت آموزش		پایه :	
پاسخنامه مدارس شهرستان		اداره ارزشیابی و امتحانات		۴	
نام کتاب:		سوره‌های مبارکه «مریم، طه، انبیاء، مؤمنون، لقمان»		موضوع :	
لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)		تاریخ :		قرآن ۴	
				۹۱/۰۳/۳۰	
				ساعت :	
				۱۰/۳۰	

سؤالات تستی:

* «وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا» (مریم/۴)

- حضرت زکریا (علیه السلام) از این سخن چه چیزی را اراده کرده بود؟
 ا. همواره دعایش به سرعت استجابت شده ☒
 ب. در بندگی خدا، شقی نبوده است ☐
 ج. درخواست‌هایم همه، معنوی بوده است ☐
 د. گناه و مانع استجابت دعا در او وجود ندارد ☐

* «فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى» (طه/۶۷)

- «ایجاس» به چه معناست؟
 ا. ترس پنهان ☐
 ب. احساس پنهانی ☒
 ج. دریافتن ☐
 د. ترس عمیق ☐

* «وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ» (انبیاء/۴۷)

- منظور از موازین چیست؟
 ا. مواقف بر روی پل صراط ☐
 ب. محبت امیرالمؤمنین (علیه السلام) ☐
 ج. نامه‌های عمل ☐
 د. پیامبران و امامان ☒

* «اتَّخَسَّبُونَ أَنْمَانُكُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ * تُسَارِعُ هُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ» (مؤمنون/۵۵ و ۵۶)

- آیه فوق به کدام گزینه اشاره دارد؟
 ا. فتنه بودن مال و فرزندان ☐
 ب. استدراج در نعمت ☒
 ج. درک نکردن لذت نعمت‌ها ☐
 د. فانی بودن نعمت‌ها ☐

سؤالات تشریحی:

* «فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا» (مریم/۸۴)

- دو احتمال مطرح شده در ذیل «نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا» را بیان کنید. ۱۰۰

۱. ما اعمالشان را به دقت می‌شمیریم.

۲. ما ایام عمر و نفس‌های آنها را می‌شماریم یعنی مدت عمرشان کوتاه و تحت شماره است.

* «لِنُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى» (طه/۲۳)

- منظور از «آیات کبری» چیست؟ ۱۱۲

دو معجزه مهم حضرت موسی (علیه السلام): تبدیل شدن عصا به اژدها و سفید و بی عیب بیرون آمدن دست حضرت موسی (علیه السلام) از گریبان.

* «أَقْرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ» (انبیاء/۱)

۳. أ. نسبت بین «غفلت» و «اعراض» را بیان کنید. ب. منظور از «نزدیک شدن حساب» چیست؟ ۱۵۲

أ. غفلت سبب اعراض است. ب. باقیمانده دنیا در برابر آنچه گذشته کم است و به همین دلیل رستاخیز نزدیک است. (= نزدیکی نسبی)

* «لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ هَوَاً لَأَتَّخِذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ» (انبیاء/۱۷)

۴. دو مطلبی را که از این آیه - راجع به هدف خلقت - فهمیده می شود، بیان نمایید. ۱۵۸

۱. محال است هدف پروردگار از آفرینش عالم سرگرم کردن خود بوده باشد.

۲. بر فرض اینکه هدف، سرگرمی باشد باید این سرگرمی مناسب ذات او باشد و از عالم مجردات نه از عالم محدود و ماده.

* «وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الِّمَنَ وَالسَّلْوَیَ * كُلُّوْا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِیْهِ فَيَحِلَّ عَلَیْكُمْ غَضَبِیْ ۖ وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَیْهِ غَضَبِیْ فَقَدْ هَوَىٰ»

(طه/۸۱-۸۰)

۵. أ. مراد از «مَن» و «سَلْوَی» چیست؟ ب. معنای لغوی «هَوَى» و مقصود از آن در این آیه شریفه را بنویسید. ۱۳۱

أ. مَن: نوعی عسل طبیعی می باشد- سَلْوَی: نوعی پرندۀ حلال گوشت شبیه کبوتر است.

ب. هَوَى بمعنای سقوط کردن از بلندی و مراد در اینجا اشاره به سقوط مقامی و رانده شدن از درگاه پروردگار می باشد.

* «لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ» (انبیاء/۱۰۰)

۶. دو مجازات بت پرستان را که مورد نظر آیه است، بیان کنید. ۱۹۲

۱. ناله های دردناک (و غم انگیز)

۲. آنها سخنی که مایۀ سرور و خوشحالی باشد، نمی شنوند (تنها ناله های جانکاه دوزخیان و فریادهای فرشتگان عذاب به گوششان

می رسد - بعضی گفته اند اصلاً صدای هیچ کس را نمی شنوند؛ گویی تنها آنها در عذابند)

* «وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ» (مؤمنون/۷۸)

۷. علت بر شمردن سه نعمت مذکور چیست؟ توضیح دهید. ۲۶۵

چون این سه ابزار اصلی شناخت او را تشکیل می دهند و او مسائل حسی را از طریق چشم و گوش و مسائل غیر حسی را به وسیله

نیروی عقل درک می کند.

* «فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ» (مؤمنون/۱۰۱)

۸. با ذکر دو ویژگی «قیامت» که در آیه ذکر شده، آیه را تفسیر کنید؟ ۲۷۱

ویژگی اوّل: از کار افتادن نسب هاست: در دنیا خویشاوندان در حلّ مشکلات و یا فرار مجرمان از مجازات بسیار مؤثرند بخلاف آخرت.

ویژگی دوّم: آنها چنان در وحشت فرو می روند که از شدت ترس حساب و کیفر الهی به هیچ وجه از حال یکدیگر نمی پرسند.

* «وَإِذَا تَنَتَلٰی عَلَيْهِ ءَايٰتُنَا وَلٰی مُسْتَكْبِرًا كَآنَ لَمْ يَسْمَعْهَا كَآنَ فِیْ أُذُنِیْهِ وَقْرًا» (لقمان/۷)

۹. با استناد به آیه، دلیل روگردانی گمراه کنندگان را تبیین کنید. ۵۶۳

تعبیر مستکبراً اشاره به این است که روگردانی او به خاطر استکبار و تکبر در برابر خدا و آیاتش است.

پاسخنامه مدارس شهرستان

نام کتاب: گزیده تفسیر نمونه سوره‌های «مریم، طه، انبیاء، مؤمنون، لقمان»

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریفی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریفی ۲ نمره)

سؤالات تستی:

* وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّن قَرْنٍ هَلْ يُخِشُّ مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْرًا. (مریم/۹۸)

۱. منظور از «رِکْرًا» در این آیه چیست؟ ب ۱۰۴

ا. حرکات مشرکین در برزخ ☐ ب. صدای آهسته ☒ ج. صدای عذاب کفار ☐ د. کوبیده شدن کفار ☐

۲. آیه شریفه «لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا» (انبیاء/۲۲) اشاره به کدام برهان فلسفی دارد؟ ج ۱۶۰

ا. برهان مشارکت ☐ ب. برهان استحاله شریک الباری ☐ ج. برهان تمناع ☒ د. برهان نفی عبث در خلقت ☐

۳. «لَا تَحْزَنْهُمْ أَلْفَزُ الْأَكْبَرُ» (انبیاء/۱۰۳) مراد از «أَلْفَزُ الْأَكْبَرُ» چیست؟ ج ۱۹۱

ا. عذاب‌های دنیا ☐ ب. وحشت قبر ☐ ج. وحشت‌های روز قیامت ☒ د. صدای آتش جهنم ☐

۴. «وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَنْحَارٍ مَا نَفَذْتَ كَلِمَتُ اللَّهِ» (لقمان/۲۷) کدام گزینه معنای «كَلِمَتُ اللَّهِ» را

بیان می‌کند؟ ب ۵۷۵

ا. نعمات الهی ☐ ب. علم و دانش پروردگار ☒ ج. آیات خداوند ☐ د. قدرت الهی ☐

سؤالات تشریحی:

۱. چرا یکی از نام‌های قیامت «يَوْمَ الْحَسْرَةِ» است؟ چه کسانی در این روز حسرت می‌خورند؟ ۸۶

روز قیامت برای همگان مایه تأسف است، افراد بی ایمان و ستمگر حسرت می‌خورند که چرا در دنیا ایمان نیاورده و عمل صالح انجام ندادند، و نیکوکاران حسرت می‌خورند که چرا بیشتر اعمال نیک انجام نداده‌اند.

* وَيَقُولُ الْإِنْسَنُ أَإِذَا مِتُّ لَسَوْفَ أَخْرَجَ حَيًّا * أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَنُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا. (مریم/۶۷-۶۶)

۲. شأن نزول آیه را نوشته، با توجه به آن شبهه مشرکین در مورد معاد و پاسخ آن را بنویسید. ۹۵

آبی بن خلف یا ولید بن مغیره، استخوان پوسیده‌ای را در دست گرفت و با دستان خود نرم کرده و در برابر باد می‌پاشیدند و می‌گفتند خداوند چگونه ما را بعد از مردن و پوسیده شدن استخوان‌هایمان چگونه ما را زنده می‌کند؟ پاسخ این شبهه هم آن است که آیا انسان به یاد نمی‌آورد که قبلاً او را آفریدیم و ابداً چیزی نبود؟

* يَوْمَ حَشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَقَدْآ * وَنُسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرَدًا. (مریم/۸۶-۸۵)

۳. منظور از محشور شدن متقین به صورت «وَقَدْآ» و مجرمین به صورت «وَرَدًا» چیست؟ ۱۰۰

پرهیزکاران به صورت دسته جمعی و با عزت و احترام محشور می‌شوند و مجرمین در حالی که تشنه‌کامند به سوی جهنم فرستاده می‌شوند.

۴. با توجه به آیات «قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَأَحْلِلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي * وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي» حضرت موسی (علیه السلام) برای پیروزی در مأموریتش از خدا چه درخواست‌هایی کرد؟ (طه/۳۳-۲۵) ۱۱۳

۱. سینه‌اش گشاده شود ۲. کارش آسان شود ۳. تقاضای قدرت بیان ۴. تقاضای یاور و وزیر.

* قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ حَلَقَهُ ثُمَّ هَدَى. (طه/۵۰)

۵. دو اصل اساسی‌ای که آیه به آن اشاره دارد را بیان نمایید. ۱۲۱

۱. تأمین نیازمندی‌های موجودات ۲. به کار گرفتن نیروها و امکانات در مسیر پیشرفت موجودات و هدایت و رهبری آنها.

۶. أ. چرا پس از دیدن معجزه حضرت موسی (علیه السلام)، فقط ساحران ایمان آوردند نه دیگر مردم؟ ب. فرعون برای بی اثر کردن ایمان ساحران چه ترفندی به کار برد؟ ۱۲۷-۱۲۹

أ. زیرا ساحران سحر را از غیر سحر تشخیص می‌دادند و یقین کردند این امر فقط می‌تواند معجزه الهی باشد ب. فرعون برای بی اثر کردن ایمان سحره آنها را متهم کرد که موسی بزرگ شما است که به شما سحر آموخته و تمام این توطئه و با نقشه قبلی است.

* وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى. (طه/۱۲۹)

۷. در این آیه به کدام سنت الهی پیرامون عذاب، اشاره شده است؟ ۷۹

اشاره به فرمان آفرینش دایره آزادی انسان‌ها است زیرا اگر هر مجرمی بلافاصله مجازات گردد ایمان و عمل صالح تقریباً جنبه اضطراری پیدا می‌کند و بیشتر به خاطر ترس از مجازات فوری بود، بنابراین وسیله تکامل نخواهد بود. به علاوه اگر مجرمان فوری مجازات شوند کسی در روی زمین زنده نخواهد ماند.

* وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ. (مؤمنون/۸)

۸. مراد از امانت و عهدی که توسط مؤمنین رعایت می‌شود، چیست؟ ۲۴۲

این امانت مفهومی وسیع دارد، و امانت‌های خدا و پیامبران و مردم جمع است، نعمت‌های خدا، آیین حق، کتب آسمانی، دستور العمل‌های پیشوایان حق، اموال فرزندان، پست‌ها و مقام‌ها، و حکومت، همه و همه امانت‌ها و ودیعه‌هایی است که مؤمنین حقوق آنها را رعایت می‌کنند.

* وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا.... * وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْظُضْ مِنْ صَوْتِكَ (لقمان/۱۹-۱۸)

۹. توصیه‌های لقمان به فرزندش در این آیه‌ها را باز گو کنید. ۵۷۱-۵۷۰

متواضع باش و با بی‌اعتنایی از مردم روی مگردان، مغرورانه بر زمین راه نرو، در راه رفتن اعتدال را رعایت کن از صدای خود بکاه و هرگز فریاد مزین. خلاصه نهی از خود برتر بینی و خود پسندی و امر به اعتدال در عمل و سخن شده است.

گروه: الف				بسمه تعالی		مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
پایه: ۴				امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۹۴		معاونت آموزش و امور حوزه‌ها
موضوع: قرآن ۴				پاسخنامه مدارس شهرستان		اداره ارزشیابی و امتحانات
تاریخ: ۹۴/۰۳/۱۹				ساعت: ۱۰:۳۰		
نام کتاب: گزیده تفسیر نمونه، سوره‌های مریم، طه، انبیاء، مؤمنون، لقمان						
لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید. در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)						

تستی

۱. در سوره مبارکه مریم، وصف «صَادِقَ الْوَعْدِ» برای کدام یک از پیامبران به کار رفته است؟ د ۹۰
 أ. پیامبر اکرم ﷺ ب. حضرت موسی ﷺ ج. حضرت ادریس ﷺ د. حضرت اسماعیل ﷺ
۲. در آیه شریفه «وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ» (مؤمنون/ ۵۰) معنا و مقصود از «مَعِين» چیست؟ د ۲۵۶
 أ. محلّ خوش آب و هوا ب. محل مرتفع و بلند ج. محلّ از پیش مشخص شده د. محلّ امن و پر برکت
۳. آیه شریفه «لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا ...» (انبیاء/ ۲۲) اشاره به کدام برهان فلسفی دارد؟ ب ۱۶۰
 أ. استحاله شریک الباری ب. تمانع ج. مشارکت د. نفی عبث در خلقت
۴. «... وَلَا يَعْزُبُ عَنْكُمْ بِاللَّهِ الْعَزَّوُ» (لقمان: ۳۳) خداوند انسان را از چه صفتی نهی می‌کند؟ ب ۵۷۸
 أ. تکبر و غرور ب. رجاء بی مورد ج. فریبکاری د. حبّ دنیا

تشریحی

- * «وَلِيَّ خِفْتُ الْمَالِي مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا * يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا».
۱. أ. با توجه به آیه، ارث شامل چه چیزهایی می‌شود؟ ب. عامل نگرانی حضرت زکریا ﷺ چه بود؟ ۷۴
 أ. «ارث» در اینجا مفهوم وسیعی دارد که هم ارث اموال را شامل می‌شود و هم ارث مقامات معنوی را.
 ب. چرا که اگر افراد فاسدی صاحب اختیار اموال فراوان او می‌شدند به راستی نگران کننده بود، و نیز اگر رهبری معنوی مردم به دست افراد ناصالح می‌افتاد آن نیز بسیار مایه نگرانی بود. بنابر این خوف زکریا در هر دو صورت قابل توجیه است.
 ۲. «وَأِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا * ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثًا».
 ۲. با توجه به آیه، آتش جهنم برای متقین چگونه خواهد بود؟ ۹۶
 همه انسان‌ها بدون استثناء، نیک و بد، وارد جهنم می‌شوند، منتها دوزخ بر نیکان سرد و سالم خواهد بود همان‌گونه که آتش نمرود بر ابراهیم سرد بود، چرا که آتش با آنها سنجیت ندارد، گویی از آنان دور می‌شود و فرار می‌کند، و هرچا آنها قرار می‌گیرند خاموش می‌گردد، ولی دوزخیان که تناسب با آتش دوزخ دارند همچون ماده قابل اشتعالی که به آتش برسد فوراً شعله‌ور می‌شوند.
 ۳. مقصود از «أَسْمَاءُ الْحُسْنَى» در آیه «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى» چیست؟ توضیح دهید. ۱۰۸
 «اسماء الحسنی» به معنی نام‌های نیک است و بدیهی است که همه نام‌های پروردگار نیک است ولی از آنجا که در میان اسماء و صفات خدا بعضی دارای اهمیت بیشتری است، به عنوان «اسماء حسنی» نامیده شده است.

* «كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي ...».

۴. طغیان در نعمت‌ها چگونه تصور می‌شود؟ ۱۳۱

طغیان در نعمت‌ها آن است که انسان به جای این که از آنها در راه اطاعت خدا و طریق سعادت خویش استفاده کند، آنها را وسیله‌ای برای گناه، ناسپاسی و کفران و گردنکشی و اسرافکاری قرار دهد. (همان‌گونه که بنی اسرائیل چنین کردند).

* ﴿... وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ﴾

۵. ا. معنی «غوی» چیست؟ ب. وجه استفاده از آن در این آیه چیست؟ ۱۴۵

ا. غوی از ماده غی گرفته شده است که به معنای انجام کاری جاهلانه است که از اعتقاد نادرستی سرچشمه می‌گیرد.
ب. چون آدم به خاطر گمانی که از گفته شیطان برایش پیدا شد از شجره ممنوع خورد از آن تعبیر به غوی شده است.

۶. تعبیر آیه «خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ...» چه نوع تعبیری است؟ توضیح دهید. ۱۶۷

در حقیقت تعبیر «خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ» یک نوع تأکید است؛ یعنی آن چنان انسان عجول است که گویی از «عجله» آفریده شده، و تار و پود وجودش از آن تشکیل یافته! (و به راستی بسیاری از مردم عادی چنینند هم در خیر عجلوند و هم در شر).

۷. بر اساس آیه «... فَتَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ» سه نکته‌ای که حضرت یونس بدانها توجه کرد و در اثر آن نجات یافت، چه بود؟ ۱۸۶

۱. توجه به حقیقت توحید و اینکه معبودی جز الله نیست ۲. منزّه شمردن خدا از هر نوع عیب و نقص و ظلم ۳. اعتراف به گناه و تقصیر خویش.

۸. «خَاشِعُونَ» در آیه «الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ» به چه معنایی است و اشاره به چه حقیقتی در نماز مؤمنان دارد؟ ۲۴۱

پاسخ: خاشعون از ماده خشوع به معنی حالت تواضع و ادب جسمی و روحی است که در برابر شخص بزرگ یا حقیقت مهمی در انسان پدید می‌آید. اشاره به اینکه نماز آنها الفاظ و حرکاتی بی‌روح و فاقد معنی نیست، بلکه به هنگام نماز آن‌چنان حالت توجه به پروردگار و حضور قلب در آنها پیدا می‌شود که از غیر او جدا می‌گردند و به او می‌پیوندند.

۹. دلیل وصف «کتاب» به «حکیم» در آیه «تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ» چیست؟ دو احتمال در این مورد را ذکر نمائید. ۵۵۹

یا به خاطر استحکام محتوای آن است، چرا که هرگز باطل به آن راه نمی‌یابد، و هرگونه خرافه را از خود دور می‌سازد. و یا به معنی آن است که این قرآن همچون دانشمند حکیمی است که در عین خاموشی با هزار زبان سخن می‌گوید، تعلیم می‌دهد، اندرز می‌گوید، تشویق می‌کند، انذار می‌نماید، داستان‌های عبرت‌انگیز بیان می‌کند.

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش

اداره امتحانات کتبی

بسمه تعالی

امتحانات ارتقای - شهریور ۱۳۹۰

پاسخنامه

پایه :	۴	موضوع :	قرآن ۴
تاریخ :	۹۰/۶/۲۲	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: برگزیده تفسیر نمونه، جلد سوم، سوره‌های مریم - طه - انبیاء - مؤمنون - لقمان

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

* «قال فاذهب فإن لك في الحياة أن تقول لا مساس» طه: ۹۷

۱. «مساس» به کدام مجازات سامری اشاره دارد؟ ج ۱۳۶

أ. امحای گوساله ب. عذاب قیامت ج. انزوا د. قتل

* «فاسألوا أهل الذكر إن كنتم لا تعلمون» انبیاء: ۷

۲. با توجه به شأن نزول آیه، مورد و مصداق «اهل ذکر» چه کسانی بوده‌اند؟ الف ۱۵۵

أ. دانشمندان اهل کتاب ب. همه آگاهان ج. پیامبران الهی د. اهل بیت (ع)

۳. در آیه «والذین لأماناتهم وعهدهم راعون» (مؤمنون: ۸) مقصود از «امانت» چیست؟ د ۲۴۲

أ. ولایت اهل بیت (ع) ب. حکومت اسلامی ج. امانت‌های مردم د. امانت‌های خدا، پیامبران و مردم

۴. «ولا یغرتکم بالله الغرور» (لقمان: ۳۳) خداوند انسان را از چه صفتی نهی می‌کند؟ ب ۵۷۸

أ. تکبر و غرور ب. رجاء بی مورد ج. فریبکاری د. حب دنیا

تشریحی:

۱. توصیه‌های خداوند به حضرت عیسی (ع) که حضرت آنها را در گهواره بیان نمود، چیست؟ ۸۳

أوصانی بالصلوة والزکوة ... وبراً بالوالدتی.

۲. تفسیر آیه شریفه «وكم أهلكنا قبلهم من قرن هم أحسن أثاثاً ورؤیاً» (مریم: ۷۴) را بنویسید. ۹۷

در پاسخ افرادی که ثروتمندی را نشانه شخصیت و ملاک حقانیت می‌دانستند فرموده است: از اقوام گذشته کسانی که ثروت سرشار و لباس‌های فاخر و چهره‌های زیبایی داشتند و از شما در موارد ذکر شده بالاتر بودند، مورد عذاب الهی قرار گرفتند و ثروت و جمالشان نتوانست جلوی عذاب الهی را بگیرد.

* «وكم أهلكنا قبلهم من قرن هل تحس منهم من أحد أو تسمع لهم ركزاً» مریم: ۹۸

۳. أ. مخاطب «هل تحسُّ به» کیست؟ ب. ضمن بیان معنی «ركز» شریفه «سمع لهم ركزاً» را توضیح دهید. ۱۰۴

أ. پیامبر اکرم (ص). ب. «ركز» به معنای صدای آهسته است؛ یعنی این ستمگران چنان درهم کوبیده شده‌اند که کمترین صدایی از آنان به گوش نمی‌رسد.

* «طه * ما أنزلنا عليك القرآن لتشقى * إلا تذكرة لمن يخشى» طه: ۱۰۳ و ۱۰۲

۴. تعبیر «تذكرة» و «من يخشى» به چه چیزی اشاره دارد؟ ۱۰۷

تذكرة: اشاره به این واقعیت دارد که اساس تعلیمات الهی در درون جان انسان‌ها وجود دارد و تعلیمات انبیاء و پیامبران آن را بارور و یادآوری می‌کند. من يخشى: تا نوعی احساس مسئولیت (خشیت و ترس) در آدمی نباشد، پذیرای حقایق نخواهد شد.

* «قال ربنا الذى أعطى كلَّ شيءٍ خلقه ثم هدى» طه: ٥٠

٥. أ. «هدى» به چه هدایتی اشاره دارد؟ ب. دو اصل اساسی را که آیه بیان می‌کند، بنویسید. ۱۲۱

أ. هدایت تکوینی در موجودات و هدایت تکوینی و تشریعی در انسان.

ب. ۱. خداوند به هر موجودی آنچه نیاز داشته بخشیده است. ۲. هدایت و رهبری موجودات.

* «بل متّعنا هؤلاء وآباءهم حتى طال عليهم العمر» انبیاء: ۴۴

۶. أ. با توجه به آیه، علت سرکشی افراد بی‌ایمان چیست؟ ب. میزان‌های سنجش اعمال در قیامت چه کسانی هستند؟ ۱۷۱ و ۱۷۰

أ. بهره‌مندی از نعمت‌های فراوان الهی و عمر طولانی. ب. پیامبران و امامان و پاکانی که در نامه اعمالشان نقطه تاریکی وجود ندارد.

* «وذا النون إذ ذهب مغاضباً...» انبیاء: ۸۷

۷. أ. سه نکته‌ای که توجه یونس(ع) به آنها موجب رهایی وی شد، چه بود؟ ب. چرا این رهایی یک حکم خصوصی برای

حضرت یونس(ع) نیست؟ (بلکه جنبه عمومی دارد؟) ۱۸۶-۷

أ. لا إله إلا أنت، سبحانك، إني كنت من الظالمين. توجه به توحید: منزه داشتن خدا از هر عیب و نقص، اعتراف به گناه و تقصیر خود. ب. شامل مؤمنین هم می‌شود چون در انتها فرمود «و كذلك ننجي المؤمنين».

* «يا أيها الرسل كلوا من الطيبات واعملوا صالحاً إني بما تعملون عليم» مؤمنون: ۵۱

۸. در این آیه از سه جهت برای انجام عمل صالح کمک گرفته شده است؛ آن سه جهت را بنویسید. ۲۵۷

تأثیر غذای پاک بر صفای قلب، تحریک حسن شکرگذاری، توجه به اینکه خداوند شاهد و ناظر اعمال آدمی است.

* «الم * تلك آيات الكتاب الحكيم * هدى ورحمةً للمحسنين * الذين ...» القمان ۱-۳

۹. أ. صفت حکیم برای قرآن ناظر به چیست؟ توضیح دهید. ب. سه ویژگی «محسنین» را که در ادامه آیات آمده است، بنویسید.

توصیف حکیم به خاطر استحکام محتواست که هرگز باطل به آن راه نمی‌یابد و هر خرافه‌ای را دور می‌سازد یا به معنی آن است که دارای حکمت است؛ انواع سخنان پند و بیم دهنده را می‌آموزد، پند و بیم می‌دهد و داستان‌های عبرت آموز دارد.

۱. یقیمون الصلوة و ۲. یؤتون الزکوة و ۳. هم بالآخرة هم یوقنون.

		بسمه تعالی		مرکز مدیریت حوزه های علمیه	
		امتحانات ارتقائی – شهریور ۱۳۹۱		معاونت آموزش	
پایه :	۴	موضوع :	قرآن ۴	اداره ارزشیابی و امتحانات	
تاریخ :	۹۱/۰۶/۱۲	ساعت :	۱۰/۳۰		
نام کتاب: تفسیر نمونه سوره های(مریم، طه، انبیاء، مؤمنون، لقمان)					
لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)					

سؤالات تستی:

* «وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ» (انبیاء/۱۰۵)

۱. منظور از ذکر چیست؟ ج ۱۹۴

ا. تمامی کتب آسمانی ☐ ب. قرآن ☐ ج. تورات ☒ د. صحف آدم ☐

* «فَذَرَهُمْ فِي غَمَرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ» (مؤمنون/۵۴)

۲. مراد از غمره چیست؟ ا ۲۵۸

ا. جهل و نادانی ☒ ب. گناهان ☐ ج. سلطه جویی ☐ د. مادی گرایی ☐

* «وَإِنْ أَدْرَىٰ لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ» (انبیاء/۱۱۱)

۳. با توجه به آیه فوق آزمایشی که مخالفان گرفتار آن می شوند کدام است؟ ب ۱۹۶

ا. سختی های دنیا ☐ ب. تأخیر در مجازات الهی ☒

ج. خلود در آتش جهنم ☐ د. نعمت های مادی ☐

۴. در آیه «وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ» (مؤمنون/۸) مقصود از امانت چیست؟ د ۲۴۲

ا. ولایت اهل بیت ☐ ب. حکومت اسلامی ☐

ج. فقط امانت های مردم ☐ د. امانت های خدا، پیامبران و مردم ☒

سؤالات تشریحی:

* «قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا» (مریم/۴)

۱. در آیه شریفه، مشبه و مشبه به را بیان فرمایید. ۷۴

حضرت زکریا (علیه السلام) پیری و سفید شدن موی سر را به شعله و روشن شدن آتش و درخشندگی آن و خاکستر سفیدی که به جای می گذارد تشبیه کرده است.

* «أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْزُهُمْ أَزًّا» (مریم/۸۳)

۲. «أَزًّا» به چه معناست و در این آیه کنایه از چیست؟ ۱۰۰

«أَزًّا» به معنای جوشش دیگ و زیر و رو شدن محتوای آن و در اینجا کنایه از آن است که شیاطین چنان بر آنها مسلط می شوند که در هر مسیر و به هر شکلی که بخواهند، آنان را به حرکت در می آورند.

* «لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى» (طه/۶)

۳. «ثَرَى» را ترجمه کرده و وجه تسمیه آن را بنویسید. ۱۰۸

«ثَرَى» به معنای خاک مرطوب است و مراد از آن قشر زیرین خاک خشک روی زمین است و از آنجا که فقط قشر روی زمین بر اثر تابش خورشید و وزش باد می خشکد و طبقه زیرین اغلب مرطوب است، به آن «ثَرَى» گفته می شود.

۴. دو اصل اساسی از آفرینش و هستی که حضرت موسی (علیه السلام) در برابر فرعون به آن اشارت کرد را بیان کنید. ۱۲۱

۱. خداوند به هر موجودی آنچه را نیاز داشته بخشیده است.

۲. مسأله هدایت و رهبری موجودات که بر عهده خداست.

* «وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا» (طه/۱۱۳)

۵. أ. «عَرَبِيًّا» به چه معنایی نظر دارد؟ ب. «صَرَّفْنَا» در آیه شریفه اشاره به چه موضوعی دارد؟ ۱۴۲

أ. عربیاً نظر به فصاحت و بلاغت قرآن و رسا بودن مفاهیم آن دارد.

ب. صرفنا اشاره به بیانات مختلفی است که قرآن از یک واقعیت دارد.

* «فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَتَّعَدُمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَى» (طه/۱۲۰)

۶. أ. «وَسْوَسَ» در آیه به چه معناست؟ ب. دو عاملی که شیطان از گرایش آدم به آنها استفاده کرد کدامند؟ ۱۴۵

أ. وسوسه در آیه به معنای خطوط مطالب بد و افکار بی اساس به ذهن گفته شده است (اعم از اینکه از درون خود انسان بجوشد یا کسی از بیرون عامل آن باشد)

ب. دو عامل: گرایش به زندگی جاوید و رسیدن به قدرت بی زوال

* «وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ ۖ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» (انبیاء/۷)

۷. أ. آیه شریفه بیانگر چه قانون کلی است؟ ب. با توجه به شأن نزول، مورد آیه چه کسانی هستند؟ ۱۵۵

أ. رجوع جاهل به عالم. ب. دانشمندان اهل کتاب.

* «أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ ءَالِهَةً ۚ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۚ هَذَا ذِكْرٌ مِّنْ مَّعِيَ وَذِكْرٌ مِّنْ قَبْلِي» (انبیاء/۲۴)

۸. فراز دوم آیه شریفه «هَذَا ذِكْرٌ مِّنْ مَّعِيَ وَذِكْرٌ مِّنْ قَبْلِي» اشاره به کدام دلیل در نفی شرک دارد؟ ۱۶۱

اجماع و اتفاق پیامبران بر مسأله یگانگی خدا.

* «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ» (لقمان/۶)

۹. أ. مراد از «لَهْوَ الْحَدِيثِ» چیست؟ ب. فراز «بِغَيْرِ عِلْمٍ» اشاره به چه مطلبی دارد؟ ۵۶۱

أ. مراد از «لهو الحديث» هر سخن یا آهنگ سرگرم کننده‌ای است که باعث کشاندن انسان به بیهودگی یا گمراهی می شود.

ب. اشاره به این دارد که منحرفان حتی به مذهب باطل خود نیز ایمان ندارند بلکه صرفاً از جهل و تقلیدهای کورکورانه پیروی می کنند.

تستی

۱. در آیه شریفه «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا كِتَابَ بَقْوَةٍ» منظور از «بَقْوَةٍ» چیست؟ ب ۷۶ مریم/۱۲
- أ. استحکام و استواری ☐ ب. قاطعیت ☒ ج. بدون ناراحتی ☐ د. قوت و گشایش ☐
۲. منظور از «أَوْجَسَ» در آیه شریفه «فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى» چیست؟ ج ۱۲۶ طه/۶۷
- أ. احساس راحتی ☐ ب. ترس آشکار ☐ ج. احساس پنهان ☒ د. ترس پنهان ☐
- * أَمْ اخْتَدُوا إِلَهًا مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ. انبیاء/۲۱
۳. در آیه شریفه، «إِلَهًا مِنَ الْأَرْضِ» اشاره به چه چیزی دارد؟ د ۱۵۹
- أ. خداوند تبارک و تعالی ☐ ب. خدای زمین ☐ ج. خدایی برای زمین ☐ د. بت هایی که از سنگ و چوب می تراشیدند ☒
۴. در آیه شریفه «وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ» مقصود از «مَعِينٍ» چیست؟ ب ۲۵۶ مؤمنون/۵۰
- أ. محلّ از پیش مشخص شده ☐ ب. محل امن و پر برکت ☒ ج. محل خوش آب و هوا ☐ د. محل مرتفع و بلند ☐

تشریحی

- * وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثْلُ لَسَوْفَ أُخْرَجَ حَيًّا * أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا * فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمُ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثًّا.
- مریم/۶۸-۶۶

۱. آیات شریفه کدام یک از اصول اعتقادی را اثبات می کند؟ تفسیر موجود، در این رابطه را بیان کنید. ۹۵-۹۴
- آیات شریفه در اثبات معاد می باشد. در شأن نزول آیات شریفه روایت شده که ابی بن خلف یا ولید بن مغیره قطعه استخوان پوسیده ای را به دست گرفته بودند و آن را با دست نرم می کردند و در برابر باد قرار می دادند تا هر ذره ای از آن به گوشه ای پراکنده شود و می گفتند: محمد را بنگرید که گمان می کند خداوند ما را بعد از مردن و پوسیده شدن استخوان هایمان مثل این استخوان بار دیگر زنده می کند! چنین چیزی ممکن نیست. آیات بعد در جواب این انکار منکران معاد می فرماید که: آیا انسان به خاطر نمی آورد که ما پیش از این او را آفریدیم در حالی که چیزی نبود؟

بعد در جواب این انکار منکران معاد می فرماید که: آیا انسان به خاطر نمی آورد که ما پیش از این او را آفریدیم در حالی که چیزی نبود؟

* أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا * أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا. مریم/۷۸-۷۷

۲. آیات شریفه به کدام تفکر خرافی و انحرافی اشاره دارد؟ توضیح دهید. ۹۸

این تفکر که بعضی از مردم معتقدند ایمان و پاکی و تقوا با آن ها سازگار نیست و سبب می شود که دنیا به آن ها پشت کند در حالی که با بیرون رفتن از محیط ایمان و تقوا، دنیا به آن ها رو می آورد و مال و ثروتشان زیاد می شود. در مقابل این تفکر انحرافی می فرماید: آیا دیدی کسی را که به آیات ما کفر ورزیده و گفت اموال و فرزندان فراوانی به من داده خواهد شد؟ قرآن کریم در پاسخ این تفکر می فرماید: آیا او از غیب آگاهی داشته یا از خداوند رحمان عهد و پیمانی گرفته است؟

* قَالَ لَهُمُ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَيَسْحَبَكُم بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَى.

۳. ا. آیه شریفه را ترجمه کنید. ب. منظور حضرت موسی (علیه السلام) از «عَلَى اللَّهِ كَذِبًا» در خطاب به ساحران و فرعون چیست؟ ۱۲۴

ا. موسی به فرعون و ساحران گفت: وای بر شما بر خدا دروغ نپندید که شما را با عذابی نابود می‌سازد و هر کس که بر خدا دروغ ببندد نومید و شکست خورده می‌شود. ب. منظور حضرت موسی از دروغ بستن بر خدا آن است که کسی یا چیزی را شریک خداوند بدانند و به معجزات فرستاده خدا نسبت سحر بدهند و فرعون را معبود خود بپندارند.

* وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْتَصِمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ عَمَّ الْقَوْمِ وَكَتَابُكُمْ شَاهِدِينَ. انبیاء/ ۷۸

۴. داستانی را که آیه شریفه متذکر آن شده است، بیان کنید. ۱۸۲

داستان در خصوص داوری حضرت داوود و سلیمان می‌باشد. داستان بدین قرار بود که گله گوسفندانی شبانه به تاختستانی وارد شدند و برگ‌ها و خوشه‌های انگور را خوردند و ضایع کردند. صاحب باغ نزد حضرت داوود شکایت برد، حضرت حکم کرد که در برابر خسارت باید تمام گوسفندان به صاحب باغ داده شود. حضرت سلیمان که در آن زمان کودک بود به پدر گفت: ای پیامبر بزرگ خدا، این حکم را تغییر ده و تعدیل کن. پدر پرسید: چگونه؟ حضرت سلیمان در پاسخ فرمود: گوسفندان باید به صاحب باغ سپرده شوند تا از منافع آن‌ها و شیر و پشمشان استفاده کند و باغ به دست صاحب گوسفندان داده شود تا در اصلاح آن بکوشد. هنگامی که باغ به حال اول بازگشت به صاحبش تحویل داده شود و گوسفندان نیز به صاحبشان بر می‌گردند.

* وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاصِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ * فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ. انبیاء/ ۸۸-۸۷

۵. با توجه به آیات شریفه، راه‌هایی را که باعث نجات و رهایی حضرت یونس (علیه السلام) شد را بیان کنید. ۱۸۶

۱. توجه به حقیقت توحید و این‌که معبود جز خداوند نیست ۲. منزّه شمردن خدا از هر عیب و نقص و ظلم ۳. اعتراف به گناه و تقصیر خویش.

* قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ * رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ * قَالَ اخْسُئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ. مؤمنون/ ۱۰۸-۱۰۶

۶. مقصود از جمله «اخْسُئُوا» - که به صورت فعل امر آمده است - چیست؟ ۲۷۳

جمله که به صورت امر آمده است معمولاً برای دور کردن سگ به کار می‌رود و هر گاه در مورد انسان گفته شود به معنی پستی او و استحقاقش برای مجازات است.

* وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ. لقمان/ ۶

۷. آیه شریفه در مذمت چه کسی نازل شده است؟ توضیح دهید. ۵۶۱-۵۶۰

آیه شریفه در ذم نضر بن حارث که مردی تاجر بود و به ایران سفر می‌کرد می‌باشد؛ او داستان‌های ایرانیان را برای قریش بازگو می‌نمود و می‌گفت: اگر محمد برای شما سرگذشت عاد و ثمود را نقل می‌کند. من داستان‌های رستم و اسفندیار و اخبار کسری و سلاطین عجم را بازگو می‌کنم! مردم هم دور او جمع می‌شدند و استماع قرآن را ترک می‌کردند. آیه شریفه نازل شده و فرمود: بعضی از مردم سخنان بی‌هوده را می‌خرند تا مردم را از روی نادانی از راه خدا گمراه سازند و آیات الهی را به استهزا بگیرند، برای آنان عذابی خوار کننده است.

* يَا بَنِي آدَمُ اقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُؤًا مَعْرُوفًا وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزَمِ الْأُمُورِ * وَلَا تَصْغَرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ * وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْصِصْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيمِ. لقمان/ ۱۹-۱۷

۸. با توجه به آیات شریفه، حضرت لقمان کدام مسائل عبادی اخلاقی را به فرزندش سفارش می‌کند؟ ۵۷۱-۵۶۹

۱. برپایی نماز ۲. امر به معروف و نهی از منکر ۳. صبر و استقامت در برابر مصائب ۴. از مردم به نحو بی‌اعتنایی روی برنگرداندن ۵. مغرورانه بر زمین راه نرفتن ۶. در راه رفتن اعتدلال را رعایت کردن ۷. صدای خویش را بلند نکردن (فریاد نزدن).

۹. ترجمه کنید.

أ. عِثًا:	(مریم/۸)	۷۵	ناتوانی به سبب پیری، خشکی اندام در اثر طول عمر.
ب. اصْطَنَعْتُكَ:	(طه/۴۱)	۱۱۹	تو را از هر نظر اصلاح کردم.
ج. رَهْبًا:	(انبیاء/۹۰)	۱۸۸	ترس و تنفر و بیزاری.
د. يَتَسَلُونَ:	(انبیاء/۹۶)	۱۹۰	خروج با سرعت.

<div>مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه</div> <div>معاونت آموزش و امور حوزه‌ها</div> <div>اداره ارزشیابی و امتحانات</div>				<div>بسمه تعالی</div> <div>امتحانات ارتقای – مرداد ۱۳۹۴</div> <div>پاسخنامه مدارس شهرستان</div>			
				پایه:	۴	موضوع:	قرآن ۴
				تاریخ:	۹۴/۰۵/۱۹	ساعت:	۱۰:۳۰
نام کتاب: گزیده تفسیر نمونه، جلد سوم، سوره‌های مریم، طه، انبیاء، مؤمنون، لقمان							
لطفاً به همهٔ سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)							

تستی

- منظور از عبادت نفی شده در آیه شریفه «يَا أَبَتِ لَا تُعْبِدِ الشَّيْطَانَ» چیست؟
 ا. خالق دانستن شیطان ☐ ب. پیروی از شیطان ☒ ج. بت گرفتن شیطان ☐ د. شفیع گرفتن شیطان ☐
 ۸۷ ب
- معنای «لن نبرح» در آیه شریفه «قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ» چیست؟
 ا. ما هرگز بر گرد آن نمی‌گردیم ☐ ب. ما هرگز دست از طواف بر گرد آن بر نمی‌داریم ☐ ج. همچنان گرد آن می‌گردیم ☒ د. همچنان خودداری می‌کنیم ☐
 ۱۳۵ ج
- معنای «خشیت» و «مشفق از ماده اشفاق» به ترتیب عبارت است از
 ا. هر ترسی - دلسوزی ☐ ب. ترس همراه با تعظیم - ترس ☐ ج. ترس همراه با تعظیم - توجه آمیخته با ترس ☒ د. خضوع - دلسوزی ☐
 ۱۶۳ ج
- با توجه به آیه شریفه «أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِ مِنْ مَّالٍ وَنَبْنِ» علت این که خداوند به مشرکین لجوج مال و فرزند می‌دهد، چیست؟
 ا. استدراج در نعمت ☒ ب. استیصال ☐ ج. امتحان آنان ☐ د. امتحان مؤمنین ☐
 ۲۵۹ ا

تشریحی

* «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُهْمِ بِكُمْ صَبِيًّا * وَخَنَاءِمُن لَّدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا * وَبَرِّا بِالْأَيْدِيهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا».

- چهار موهبت اول حضرت یحیی علیه السلام که در آیه شریفه ذکر شده است را بنویسید. ۷۶

نبوت در کودکی - رحمت و محبت الهی - پاکی دل - پرهیزکار بودن.

* «وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَاتَ لَسَوْفَ أُخْرَجَ حَيًّا * أَوْ لَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا».

- با توجه به آیات مذکور، سؤال منکران معاد و پاسخ آنها را بنویسید. ۹۵

سؤال: می‌گویند آیا پس از مرگ زنده از قبر بیرون آورده می‌شویم؟

پاسخ: آیا انسان به خاطر نمی‌آورد که ما پیش از این او را آفریدیم در حالی که چیزی نبود؟

* «مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ * إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ» طه/۲ و ۳

- تعبیر به «تذکره» در بیان هدف از نزول قرآن، نشانه چیست؟ ۱۰۷

نشانه این است که اساس تعلیمات الهی در درون جان انسان و سرشت او وجود دارد و تعلیمات انبیا آن را بارور می‌سازد و در واقع تنها یادآوری است.

- مراد از «مأیوحی» در آیه شریفه «إِذَا وَحْيَنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَأْيُوحَىٰ» چیست؟ ۱۱۵

یعنی تمام راه‌هایی که منجر به نجات موسی علیه السلام می‌شد به مادرش تعلیم دادیم.

* «فَلَنُيَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى * إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى * وَأَنْتَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى».

۵. ا. منظور از «الْجَنَّةِ» در آیه شریفه کجاست؟ ب. چهار نیاز اصلی انسان را با توجه به دو آیه آخر نام ببرید. ۱۴۴

ا. منظور از جنت باغی بوده از باغهای این جهان که به لطف پروردگار در آن ناراحتی وجود نداشته است.

ب. ۱. نیاز به غذا ۲. آب ۳. لباس و پوشش در مقابل آفتاب ۴. مسکن.

۶. با توجه به شریفه «وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى» عقیده مشرکان و اشکال آن را بیان کنید. ۱۶۳

به این سخن آنها که می گفتند: ما فرشتگان را عبادت می کنیم تا در پیشگاه خدا برای ما شفاعت کنند. و قرآن می فرماید: آنها از پیش خود کاری نمی توانند بکنند و هر چه می خواهید باید از خداوند بخواهید. حتی اجازه شفاعت شفیعان را.

* «... وَجَنَّتْهُمُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوَاءٍ فَاسِقِينَ».

۷. ا. چرا در مورد عمل قوم لوط، کلمه «خَبَائِث» به صورت جمع آمده است؟ ب. آوردن «فَاسِقِينَ» بعد از «قَوْمَ سَوَاءٍ» اشاره به چیست؟ ۱۸۰

ا. اینکه این قوم علاوه بر عمل شنیع لواط کارهای زشت و خبیث دیگری نیز انجام می داده اند.

ب. اشاره به این که آنها هم از نظر قوانین الهی مردمی فاسق بودند و هم از نظر معیارهای مردمی با قطع نظر از دین و ایمان افرادی پست و پلید و منحرف بودند.

* «كُلُّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَّسُولُهَا كَذِبٌ فَاتَّبَعْنَاهُمْ بِعَصَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَحَادِيثَ».

۸. ا. جمله شریفه «فَاتَّبَعْنَاهُمْ بِعَصَا» به چه معناست؟ ب. چرا از نابودی آنها تعبیر به «احادیث» شده است؟ ۲۵۴

ا. یعنی این که امت های گذشته را یکی بعد از دیگری هلاک نمودیم.

ب. یعنی چنان نابودشان کردیم که جز نامی از آنان بر صفحات تاریخ یا در گفت و گوهای مردم باقی نماند.

* «وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ ... * وَإِذَا تُلِيَ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَّى مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَن فِي أُذُنِهِ وَقْرًا ...»

۹. تعبیر «وَلَّى مُسْتَكْبِرًا» به چه مطلبی اشاره دارد؟ ۵۶۳

به اینکه رویگردانی او تنها به خاطر تزامم آیات خدا با منافع دنیوی و هوس هایش نیست بلکه انگیزه استکبار و تکبر در برابر خدا و آیاتش نیز که بزرگ ترین گناه است در عمل او وجود دارد.

				مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه		بسمه تعالی	
				معاونت آموزش		امتحانات تکمیل نواقصی – آبان ۱۳۹۲	
				اداره ارزشیابی و امتحانات		پاسخنامه مدارس شهرستانها	
				کمیسیون طرح سؤال			
نام کتاب: سوره‌های مبارکه «مریم، طه، انبیاء، مؤمنون، لقمان»							
لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)							

پایه :	۴	موضوع :	قرآن ۴
تاریخ :	۹۲/۰۸/۰۷	ساعت :	۱۴

تستی

﴿وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا﴾ (مریم/۴)

۱. حضرت زکریا (علیه السلام) از این سخن چه چیزی را اراده کرده بود؟ ۷۴

- ا. همواره دعایش به سرعت استجاب شده ☒
 ب. در بندگی خدا، شقی نبوده است ☐
 ج. درخواست‌هایم همه، معنوی بوده است ☐
 د. گناه و مانع استجاب دعا در او وجود ندارد ☐
- ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى﴾ (طه/۶۷)

۲. «ایجاس» به چه معناست؟ ۱۲۶

- ا. ترس پنهان ☐
 ب. احساس پنهانی ☒
 ج. دریافتن ☐
 د. ترس عمیق ☐

۳. آیه شریفه «لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلَهُ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا» (انبیاء/۲۲) اشاره به کدام برهان فلسفی دارد؟ ۱۶۰

- ا. برهان مشارکت ☐
 ب. برهان استحاله شریک الباری ☐
 ج. برهان تمانع ☒
 د. برهان نفی عبث در خلقت ☐
- ﴿أَمْ آتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ﴾ انبیاء/۲۱

۴. در آیه شریفه، «آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ» اشاره به چه چیزی دارد؟ ۱۵۹

- ا. خداوند تبارک و تعالی ☐
 ب. خدای زمین ☐
 ج. خدایی برای زمین ☐
 د. بت‌هایی که از سنگ و چوب می‌تراشیدند ☒

تشریحی

﴿فَلَا تَجْعَلْ عَلَيْهِمْ إِيمَانَهُمْ عَذًّا﴾ (مریم/۸۴)

۱. دو احتمال مطرح شده در ذیل «نَعُدُّ لَهُمْ عَذًّا» را بیان کنید. ۱۰۰

۱. ما اعمالشان را به دقت می‌شمیریم.
 ۲. ما ایام عمر و نفس‌های آنها را می‌شماریم یعنی مدت عمرشان کوتاه و تحت شماره است.

﴿لِئَلَّيْكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى﴾ (طه/۲۳)

۲. منظور از «آیات کبری» چیست؟ ۱۱۲

دو معجزه مهم حضرت موسی (علیه السلام): تبدیل شدن عصا به اژدها و سفید و بی عیب بیرون آمدن دست حضرت موسی (علیه السلام) از گریانش.

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ﴾ (انبیاء/۱)

۳. ا. نسبت بین «غفلت» و «اعراض» را بیان کنید. ب. منظور از «نزدیک شدن حساب» چیست؟ ۱۵۲

ا. غفلت سبب اعراض است ب. باقیمانده دنیا در برابر آنچه گذشته کم است و به همین دلیل رستاخیز نزدیک است. (= نزدیکی نسبی)

۴. تعبیر «تذکره» و «من یخشی» به چه چیزی اشاره دارند؟ ۱۰۷

تذکره: اشاره به این واقعیت دارد که اساس تعلیمات الهی در درون جان انسان‌ها وجود دارد و تعلیمات انبیاء و پیامبران آن را بارور و یادآوری می‌کند. من یخشی: تا نوعی احساس مسئولیت (خشیت و ترس) در آدمی نباشد، پذیرای حقایق نخواهد شد.

﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ﴾ (انبیاء: ۵۲)

۵. أ. عکوف به چه معناست؟ ب. ضمن ترجمه «تماثیل» با استناد به آیه، رابطه قلبی و عملی قوم حضرت ابراهیم (علیه السلام) با «تماثیل» را بنویسید. آ. عکوف به معنای ملازمت همراه با احترام است.

ب. تماثیل: بتها - با توجه به معنی عاکفون معلوم می‌شود: آنها چنان به بتها دلبستگی پیدا کرده بودند که گویی همراه و ملازمشان بودند.

﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ حَلْفَهُ ثُمَّ هَدَى﴾ (طه/۵۰)

۶. دو اصل اساسی‌ای که آیه به آن اشاره دارد را بیان نمایید. ۱۲۱

۱. تأمین نیازمندی‌های موجودات ۲. به کار گرفتن نیروها و امکانات در مسیر پیشرفت موجودات و هدایت و رهبری آنها.

﴿وَلَا تَصْعَرَ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْسُ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا ... * وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ﴾ (لقمان/۱۹-۱۸)

۷. توصیه‌های لقمان به فرزندش در این آیه‌ها را بازگو کنید. ۵۷۱-۵۷۰

متواضع باش و با بی‌اعتنایی از مردم روی مگردان، مغرورانه بر زمین راه نرو، در راه رفتن اعتدال را رعایت کن از صدای خود بکاه و هرگز فریاد مزین. خلاصه نهی از خود برتر بینی و خود پسندی و امر به اعتدال در عمل و سخن شده است.

﴿قَالُوا رَبَّنَا عَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ * رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ * قَالَ اخْسُؤْا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ مؤمنون/۱۰۸/۱۰۶

۸. مقصود از جمله «اخْسُؤْا» - که به صورت فعل امر آمده است - چیست؟ ۲۷۳

جمله که به صورت امر آمده است معمولاً برای دور کردن سگ به کار می‌رود و هر گاه در مورد انسان گفته شود به معنی پستی او و استحقاقش برای مجازات است.

﴿وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ لقمان/۶

۹. آیه شریفه در مذمت چه کسی نازل شده است؟ توضیح دهید. ۵۶۱-۵۶۰

آیه شریفه در ذم نصر بن حارث که مردی تاجر بود و به ایران سفر می‌کرد می‌باشد؛ او داستان‌های ایرانیان را برای قریش بازگو می‌نمود و می‌گفت: اگر محمد برای شما سرگذشت عاد و ثمود را نقل می‌کند. من داستان‌های رستم و اسفندیار و اخبار کسری و سلاطین عجم را بازگو می‌کنم! مردم هم دور او جمع می‌شدند و استماع قرآن را ترک می‌کردند. آیه شریفه نازل شده و فرمود: بعضی از مردم سخنان بیهوده را می‌خرند تا مردم را از روی نادانی از راه خدا گمراه سازند و آیات الهی را به استهزا بگیرند، برای آنان عذابی خوار کننده است.